

Keywords: industrial activity, performance evaluations production activity, provisions efficiency production activity.

Дергалюк Б.В.
доц. ФММ НТУУ «КПІ»
Шаблій А.С.
студент ФММ НТУУ «КПІ»

ОБҐРУНТУВАННЯ ПІДХОДІВ ДО ПІДВИЩЕННЯ ПРИБУТКОВОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

У статті обґрунтовано тісний взаємозв'язок прибутковості з прибутком, оскільки будучи індикатором результатів господарсько-фінансової діяльності, у результаті оцінювання вона дає можливість обґрунтовувати напрями збільшення прибутку і забезпечувати виконання ним ключових соціально-економічних функцій. Проаналізовано фінансові результати діяльності промислових підприємств України, систематизовано фактори впливу на їхню прибутковість. Обґрунтовано необхідність удосконалення підходів до її підвищення з визначенням їх місця і ролі у процесі виявлення резервів зростання. Запропоновано основні резерви зростання прибутковості підприємств в сучасних умовах.

Ключові слова: прибутковість, підприємство, дохід, ефективність, прибуток.

Постановка проблеми. Прибутковість підприємства як найважливіший індикатор результативності його роботи, конкурентоспроможності, перспектив розвитку, визначається прибутком та рентабельністю. Формування прибутку на підприємстві є складним процесом, що залежить від можливостей пристосування до дії факторів екзогенного і ендогенного характеру. Саме тому важливою задечою кожного господарюючого суб'єкта в умовах динамічного ринкового середовища є не лише одержання бажаного прибутку при найменших витратах шляхом дотримання строгого режиму економії, а і вибір найбільш оптимальних напрямів його використання у процесі постійного відтворення своєї діяльності на інтенсивній основі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання сутності прибутку і прибутковості, еволюції підходів до їх трактування, визначення структури, методів оцінювання, визначення факторів впливу та напрямів підвищення розглядаються у працях відомих іноземних і вітчизняних науковців, де серед основних варто відзначити: І. Бланка, І. Балабанова, Л. Бадалова, Б. Данилишина, Дж. Джурана, С. Дорогунцова, І. Каца, Г. Крамаренко, М. Коробова, Л. Лігоненко, А. Мазаракі, А. Маршалову,

М. Мельникову, Л. Омелянович, А. Поддєрьогіна, О. Стоянову, Н. Ушакову, Н. Чумаченка, А. Шеремета.

Мета. Метою статті є визначення та обґрунтування підходів підвищення прибутковості діяльності підприємства на основі аналізу економічної сутності прибутковості і факторів впливу на неї.

Виклад основного матеріалу. Результати аналізу наукової літератури [1; 2] дають можливість визначити, що поняття прибутковості тісно пов'язане з прибутком, а еволюція розуміння сутності останнього є базою для уточнення обох понять в історичній ретроспективі. Дана проблематика охоплює питання виникнення прибутку у процесі функціонування, формування у сфері обміну, розподілу та використання для нагромадження капіталу, оцінювання його формування і руху у динаміці.

З позицій відображення результату діяльності підприємства, на чому, на наш погляд, справедливо наголошує Кучер Л., між ними є і тісний діалектичний взаємозв'язок: прибуток – виступає показником для відображення економічного ефекту у абсолютних показниках, а прибутковість – економічної ефективності діяльності суб'єкта господарювання [2], тобто характеризує співвідношення отриманих економічних вигід до понесених витрат у відносних показниках. Вона, таким чином, дає можливість аналізувати ті ключові індикатори, вплив на які забезпечує можливість нарощення прибутку і підтримки нормального фінансово-господарського стану підприємства.

Тобто прибутковість виступає у якості ключового індикатору можливості отримання прибутку як джерела розширеного відтворення. З таких позицій, на думку С. Мочерного, її доцільно розглядати у двох основних аспектах: як прибутковість усього суб'єкта господарювання і прибутковість виготовленої продукції [3] (продукту конкретних видів діяльності).

Бланк І.А., Шеремет А.Д. вважають, що для промислових підприємств показники прибутковості виконують ряд важливих функцій, з яких найбільш актуальними є: оцінка ефективності використання ресурсів та узагальнена оцінка роботи підприємства в цілому; відображення приросту вартості всього капіталу; стимулювання працівників до ефективної праці; регулювання темпів розширеного відтворення основних засобів, процесів виробництва і реалізації продукції [4]. Виконання вказаних функцій здійснюється, насамперед, шляхом аналізу і постійного порівняння як абсолютних показників (прибутку), так і відносних (переважно показників рентабельності) з метою визначення напрямів підвищення прибутковості.

Наразі для вітчизняних підприємств питання пошуку джерел підвищення прибутковості стоїть особливо гостро. Про це свідчать статистичні дані (рис. 1.) та аналітичні доповіді.

За весь аналізований період найбільша кількість збиткових підприємств припадає на 2010 рік, надалі їх кількість незначно скорочується, проте показник все ще залишається досить великим. Крім того, у період 2011-2013 рр. суттєво зросла сума отриманих підприємствами збитків. У 2013 р. вона

перевищила суму прибутків і чистий прибуток (збиток) склав -4181,1 млн.грн. за січень-вересень 2014 р. частка великих та середніх збиткових підприємств у загальній кількості склала вже 46,6%, а чистий прибуток (збиток) зріс до -87731,6 млн.грн. [5].

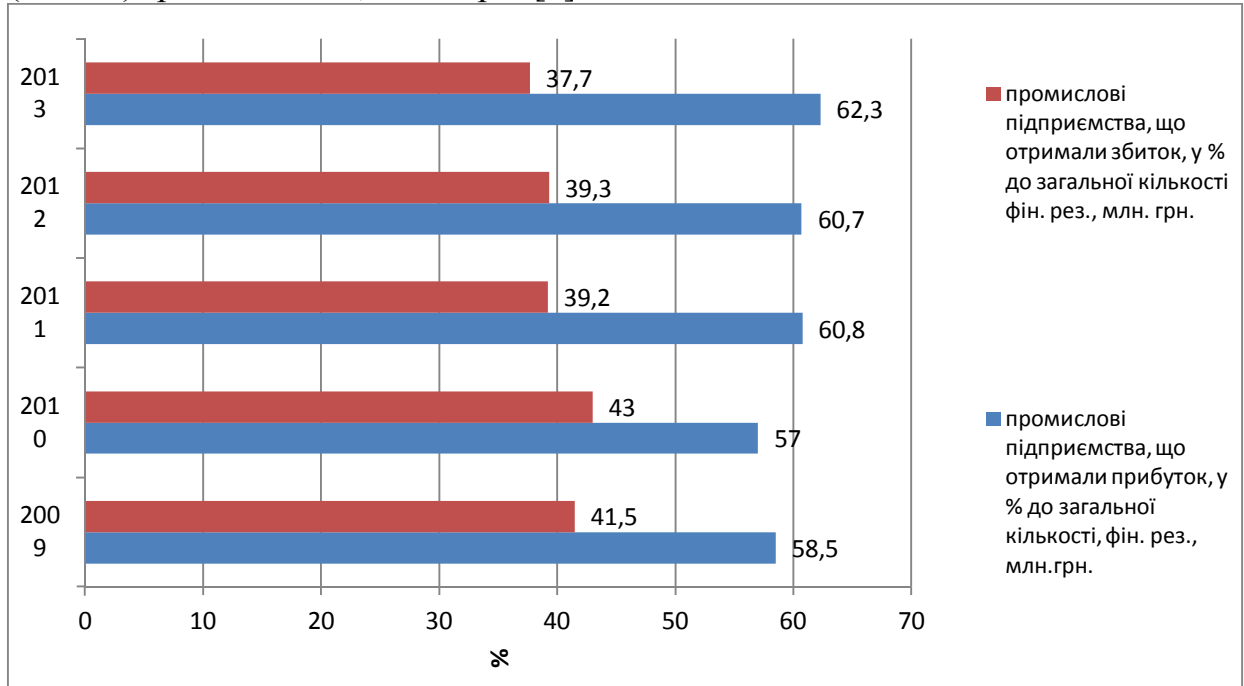

Рис. 1. Чистий прибуток (збиток) промислових підприємств у % до загальної кількості, 2009-2013 рр. (побудовано за даними [5])

Такі результати діяльності вітчизняних промислових підприємств ставлять питання про необхідність більш глибокого підходу аналізу факторів, які впливають на прибутковість та формують умови для її підвищення. Загалом вказані фактори можна поділити на зовнішні і внутрішні, об'єктивні та суб'єктивні, керовані і некеровані, виробничі та невиробничі, екстенсивні і інтенсивні. При цьому зовнішні найчастіше виступають такими, на які підприємство фактично не має впливу, тому змушене управляти змінами та адаптуватись до них, внутрішні ж – є переважно керованими і можуть бути оцінені як виробничі і невиробничі, екстенсивні і інтенсивні (рис. 2.).

Врахування і детальний аналіз вказаних груп факторів у діяльності підприємств становить основу для пошуку резервів збільшення прибутковості, оптимізації основних бізнес-процесів та загалом стабілізації своїх ринкових позицій, внутрішніх аспектів функціонування.

Наразі, на нашу думку, у процесі виявлення резервів прибутковості доцільно виділяти три основні етапи, проте з урахуванням ключових принципів стратегування і процесного підходу, на які вітчизняні підприємства майже не зважають, орієнтуючись на короткострокові (тактичні) цілі і функціональну жорстку структуру управління підрозділами.

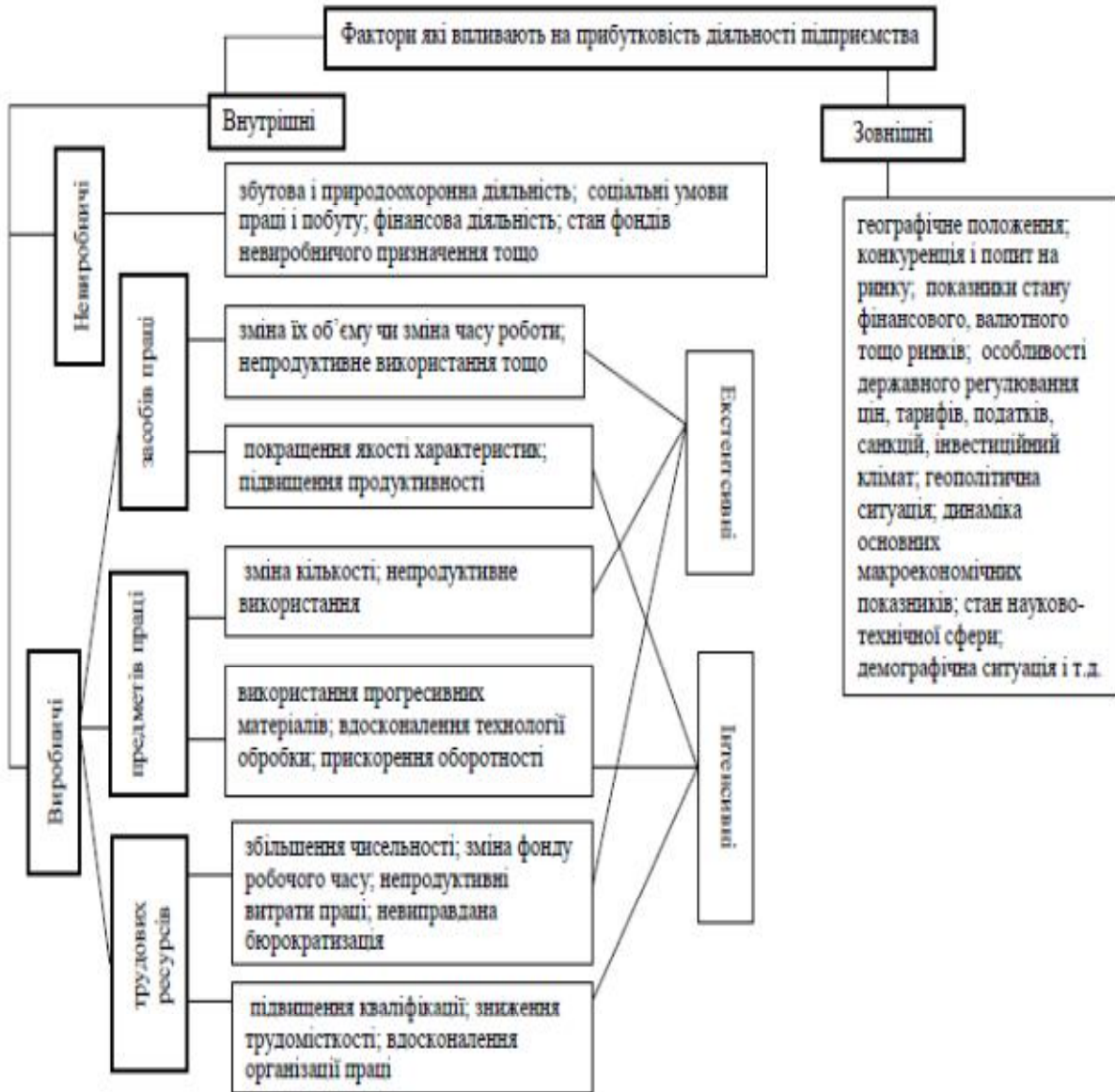

Рис. 2. Фактори впливу на прибутковість підприємства (джерело: побудовано на основі [2-4; 6])

Не менш важливого значення слід приділяти і використанню сучасних методів оцінювання результатів фінансово-господарської діяльності, насамперед, прибутку і рентабельності (рис. 3.).

Переваги використання стратегування полягають у тому, що даний метод дозволяє на основі концептуального мислення та узгоджених чітких дій здійснювати пошук, обґрунтування та запровадження найбільш оптимальних стратегій щодо підвищення ефективності керованих процесів не залежно від сфери застосування на основі результатів проведеного аналізу.

Переваги процесного підходу по відношенню до традиційних способів підвищення прибутковості полягають у тому, що даний підхід дозволяє орієнтуватись на стратегію взаємодії, скоротити рівні управління, перебудувати організаційну структуру та зробити її більш адаптивною (з елементами проектних структур), зорієнтувати роботу усіх підрозділів на

результат і споживача, удосконалювати процеси управління, орієнтуючись на ефективність роботи підприємства у цілому, організувати та підтримувати структуру бізнес-процесів, спрямованих на постійне удосконалення, легку переорієнтацію тощо [8].

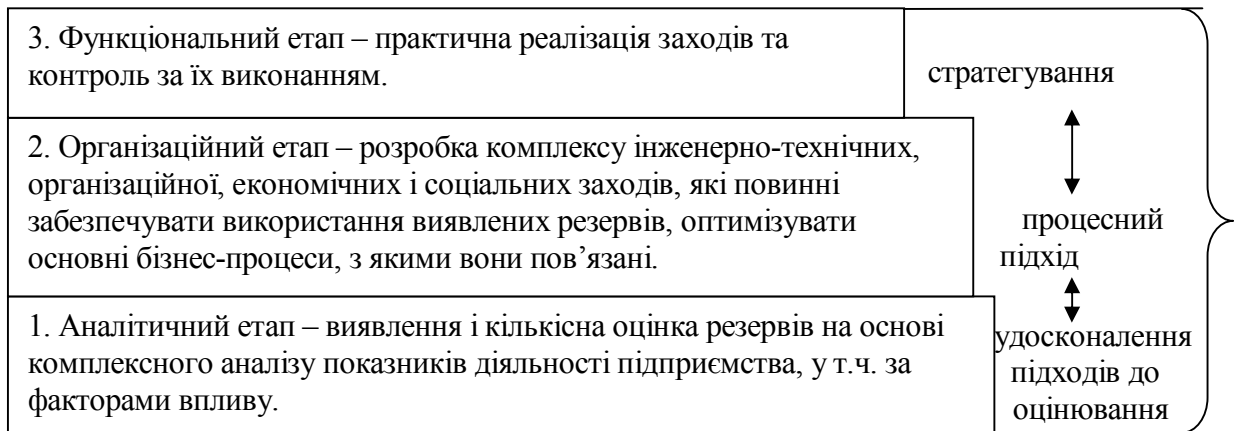

Рис. 3. Основні етапи виявлення резервів підвищення прибутковості підприємств джерело: побудовано на основі [1-4; 6-8])

Стратегування та процесний підхід забезпечуватимуть необхідний результат, якщо у їх основу буде покладено чітко визначену та оптимальну з позицій поставленої проблеми методику оцінювання. Серед тих, які наразі пропонуються як основа пошуку резервів прибутковості варто виділити горизонтальний, вертикальний і порівняльний аналіз, аналіз ризиків, коефіцієнтів, інтегральний аналіз [7; 8]. Сучасні умови середовища, на наш погляд, вимагають використання інтегрального підходу, а також використання методів оцінювання конкурентоспроможності як бази для чіткого усвідомлення середовища функціонування і більш змістовного обґрунтування резервів підвищення прибутковості.

Крім того, якщо врахувати, що промислові підприємства понад 90% отриманого прибутку мають від звичайної діяльності, здатні керувати факторами внутрішнього середовища, то резерви підвищення можуть бути отримані, насамперед, в наступних випадках: при збільшенні обсягів випуску та реалізації продукції; за рахунок зниження витрат на виробництво і реалізацію продукції; при впровадженні досягнень науково-технічного прогресу; за рахунок підвищення якості продукції, запровадження нових маркетингових (насамперед, супутніх збутових) заходів; оптимізації логістики та ін. [6].

Наразі серед усіх вказаних резервів найбільшої ваги варто приділити оптимізації своїх витрат, удосконаленню організаційної структури і процесу управління підприємствами, підвищенню уваги до диверсифікації виробництва на основі інновацій, організації фінансових функцій та підвищенню кваліфікаційних та інших характеристик персоналу.

Висновки. Прибутковість підприємств виступає ключовим показником, який одночасно відображує результати фінансово-господарської діяльності та забезпечує ідентифікацію напрямів і резервів її підвищення у динаміці.

Для того щоб постійно забезпечувати зростання прибутковості потрібно здійснювати пошук невикористаних можливостей її збільшення (резервів зростання прибутку). Їх виявлення має здійснюватись вже на стадіях планування та безпосереднього виробництва і реалізації продукції, а використання базуватись на чіткому контролі ефективності реалізації за принципами раціонального зворотного зв'язку, постійного моніторингу факторів середовища. У основу мають бути закладені науково обґрунтовані підходи, де серед основних виділено стратегування, процесний підхід та використання комплексних методик оцінювання (поєднання базових методів фінансового аналізу, аналізу конкурентоспроможності тощо).

Використання у сукупності означених підходів може забезпечити підвищення прибутковості підприємств та виконання прибутком його ключових функцій як по відношенню до діяльності підприємства, так і держави та суспільства в цілому.

Список використаних джерел

1. Кучер Л.Ю. Науково-теоретичні підходи до інтерпретації дефініції «прибутковість» [Електронний ресурс] / Л.Ю. Кучер. Режим доступу до джерела: http://khntusg.com.ua/files/sbornik/vestnik_99/06.pdf
 2. Ляліна Н.С. Теоретико-методичні підходи до визначення прибутковості / Н.С. Ляліна // Держава та регіони, Серія: Економіка та підприємництво. – 2010. – № 3. – С. 97–101.
 3. Мочерний С.В. Політична економія: Підручник / С.В. Мочерний. – К.: Вікар, 2003. – 386 с.
 4. Шеремет А.Д., Сайфулін Р.С. Методика фінансового аналізу / А.Д. Шеремет, Р.С. Сайфулін – М.: Инфра-М, 2001. – 208 с.
 5. Дані щодо фінансових результатів діяльності промислових підприємств України за роками [Електронний ресурс] : сайт державного комітету статистики України. Режим доступу: <http://ukrstat.org>
 6. Попрозман О.І., Фактори формування прибутку підприємства та їхня роль / Попрозман // Економічні проблеми розвитку галузей та видів економічної діяльності : Формування ринкових відносин в Україні. – 2012. – № 6. – С. 133-137.
 7. Репин В. В. Процессный подход к управлению. Моделирование бизнес-процессов / В. В. Репин. – М. : РИА «Стандарты и качество», 2004. – 408 с.
 8. Слабко Я.Я. Планування прибутковості підприємства на основі використання економіко-математичного моделювання [Електронний ресурс] / Я.Я. Слабко // Ефективна економіка. – 2012. – № 9. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1369>
-

Дергалюк Б.В.

доц. ФММ НТУУ «КПІ»

Шаблій А.С.

студент ФММ НТУУ «КПІ»

ОБОСНОВАНИЕ ПОДХОДОВ К ПОВЫШЕНИЮ ПРИБЫЛЬНОСТИ ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ

В статье обоснована тесная взаимосвязь доходности с прибылью, поскольку будучи индикатором результатов хозяйственно-финансовой деятельности, в результате оценивания она дает возможность обосновывать направления увеличения прибыли и обеспечивать выполнение ключевых социально-экономических функций. Проанализированы финансовые результаты деятельности промышленных предприятий Украины, систематизированы факторы влияния на их доходность. На этой основе обоснована необходимость совершенствования подходов к ее повышению с определением их места и роли в процессе выявления резервов роста. Предложены основные резервы роста прибыльности предприятий в современных условиях.

Ключевые слова: доходность, предприятие, доход, эффективность, прибыль.

Dergaliuk B.V.

assistant professor NTUU «KPI»

Shabliy A.S.

student FMM NTUU «KPI»

JUSTIFICATION OF APPROACHES TO IMPROVE THE PROFITABILITY OF INDUSTRIAL ENTERPRISES IN MODERN CONDITIONS

In the article the close relationship yields a profit, as being an indicator of the results of economic and financial activity, as a result of evaluation, it makes it possible to justify the direction of increasing the profit and enforce their key socio-economic functions. Analyzed the financial performance of industrial enterprises of Ukraine, systematized factors affecting their profitability. On this basis, the necessity to improve approaches to improve it with the definition of their place and role in the identification of reserves growth. Proposed major reserves of growth of profitability of enterprises in modern conditions.

Keywords: profitability, enterprise, income, efficiency, profit.

Кавтиш О.П.

к.е.н., доцент ФММ НТУУ «КПІ»

Носов А.О.

магістр ФММ НТУУ «КПІ»

УДОСКОНАЛЕННЯ КОНКУРЕНТНИХ СТРАТЕГІЙ ПІДПРИЄМСТВ КОНДИТЕРСЬКОЇ ГАЛУЗІ (НА ПРИКЛАДІ ПАТ «КИЇВСЬКА КОНДИТЕРСЬКА ФАБРИКА «РОШЕН»)

У статті проаналізовано стан кондитерської галузі України в умовах кризи. Особлива увага приділена удосконаленню конкурентних стратегій підприємств кондитерської галузі. На прикладі ПАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» були сформульовані конкурентні SWOT-стратегії.

Ключові слова: кондитерська галузь, частка ринку, криза, конкурентна стратегія, SWOT-стратегії.

Постановка проблеми. Стрімкий розвиток кондитерської галузі України на початку 2000-их рр. змінився у 2013-2014 рр. позначився стрімким падінням, яке спричинила глибока соціально-економічна криза. Це ставить перед підприємствами галузі питання про пошук шляхів подолання її наслідків з мінімальними втратами. Одним з них варто вважати удосконалення конкурентних стратегій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналізом розвитку кондитерської галузі займалися такі науковці як, І.В. Тюха, Н.В.Кравчук, О.В. Шестак, Д.О. Стрельникова та ін. Питанням сутності конкурентоспроможності, конкурентних стратегій та їх удосконалення в умовах кризи присвячено праці А.П. Градова, Г.Б. Клейнера, І. Ансоффа, Г. Мінцберга, А.А. Томпсона і Дж. Стрікланда, І.П. Булеєва, А.С. Гальчинського, М. Портера, С.І. Ожегова, А.М. Гельвановського, Г.Л. Азоева, І.Ю. Сіваченка та інших.

Мета. Обґрунтувати практичні напрями удосконалення конкурентних стратегій підприємств кондитерської галузі. Визначити їх змістовні особливості на прикладі ПАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен».

Виклад основного матеріалу. До недавнього часу ринок кондитерських виробів інтенсивно розвивався. Проте 2013-2014 рр. ознаменувався для кондитерської галузі тенденцією до падіння та входження у кризові процеси (рис. 1.).

Аналізуючи наведені вище дані за останні 10 років можна зробити висновок, що за період з 2004 до 2008 рр. виробництво кондитерської продукції України неухильно зростало. У 2009 р. виробництво зменшилось на 4,5 %. Це можна пояснити впливом світової фінансової кризи, кризовими явищами в національній економіці, що призвело до зниження купівельної спроможності населення. У 2010 р. спостерігалось значне